books2ebooks.eu

SVERIGE

Kongl. Maj:ts Förnyade Nådiga Förordning, Angående Enskifts-Delningar i Skåne och Skaraborgs Län. Gifwen Örebro Slott den 24 Julii 1812.

1812

books2ebooks.eu
Kungliga Biblioteket
National Library of Sweden

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!
Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

■ Få samma utseende och känsla som med originalet!
■ Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
■ *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
■ *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
*Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.
■ Villkor för användning: https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: https://search.books2ebooks.eu
Mer information finns tillgängliga via https://books2ebooks.eu boken.

Kongl. Maj:ts

Förnyade Nådiga

Förordning,

Angående

Enskifts-Delningar i Skåne och Skaraborgs Län.

Gifwen Örebro Slott den 24 Julii 1812.

Cum Gratia & Privilegio S:æ R:æ Maj:tis.

Stockholm, Tryckt i Kongl. Tryckeriet 1812.

Carl Hertz

Illusionist

Einladung

zu grosser

Schluss-Soirée i. Cthm. d.

Gesellschaft Eh.

Einen Abend Gast-Spiel am 24. Juli 1892.

Eine Seite Zu-Einladen für Nur Mitglieder.

Gesellschaft Eintracht i. Sonnl. Freundl. 1892.

Wi CARL med Guds Nåde
Sweriges, Göthes och Wendes
Konung ꝛc. ꝛc. ꝛc. Arfwinge til Norrige,
Hertig til Schleßwig Hollstein ꝛc. ꝛc.

Göre weterligt: at som erfarenheten wisat, huru mycket Åkerbruket och Landthushållningen redan wunnit genom de för nio år sedan widtagne Enskifts-författningar; och det åfwen ligger i sakens natur, at när, genom detta delningssätt, hwar och en Hemmans Åbo erhåller sin afskiljda del, hans flit och omtanka at bringa den til högsta möjliga afkastning, som samfälliga nyttjandet förut tilbakahållit, ofelbart måtte wäckas och upmuntras; altså hafwe Wi i Nåder beslutit, at deße delningar skola fortsättas och befordras uti alla de samfälligheter, der gällande hinder icke möta. Deruti hafwa jemwäl Rikens Ständer uti Skrifwelse af den 3 April 1810 i underdånighet instämt, men tillika anhållit, at Författningarne kunde widare öfwerses och, efter hwad under werkställigheten de förflutne åren kan wara uptäckt, närmare förklaras, så at stridigheter och rättegångar i möjligaste mått förekommas. Hwad Rikens Ständer således i underdånighet hemstält, hafwe Wi ansett wäl grundadt, och derföre, efter Wåre Befallningehafwandes hörande, och detta wigtiga Ärendes noga granskning, funnit godt, at angående Enskiftes-delningar i Skåne och Skaraborgs

Kän denna förnyade Förordning, til underdånig efterrättelse, i Nåder utfärda:

1. §.

Den Granne i Byalag, som derstädes äger et eller flere Hemman, eller en eller flere besutne Hemmansdelar, och åstundar Enskifte, samt at få alla sina ägor i et sammanhang lagde, skal dertil wara berättigad, utan at andra förut fastställde ägodelningar eller föreningar må sådant hindra, och erhålle, uppå anmälan, dertil genast Wår Befallningshafwandes remiß til wederbörande Landtmätare. Så skal ock, når utt enstaka Hemman, twenne eller flere hafwa del, den eller de, som för sina besutne Hemmansdelar Enskifte åstunda, dertil äga witsord. En lika rättighet tilkomme ock Arrendatorer eller Innehafware ej mindre af Wåre och Kronans i byalag eller samfällighet belägne Egendomar, än af Boställs-, Publique Werks och enskilte personers Hemman, enär de förre Wårt Egit Nådiga tilstånd, och de senare wederbörande Chefs, Föreståndares eller enskilte Hemmansägares samtycke upwisa. Åbo å Krono-hemman, som har sina Ägor i samfällighet med andra, må jemwäl, om han åstundar Enskifte, dertil wara berättigad. Med Fullmäktiges förordnande för Krono- och andre Publique Hemman förhålles enligt Almänna Storskifts-Förordningen.

2. §.

Som wid deßa förrättningar åtskilliga frågor förekomma, til hwilkas utredande fordras, jemte insigt och er-

erfarenhet i Jordbruk och Landthushållning, äfwen en local kännedom; så wele Wi härigenom i Nåder öfwerlemna til Hemmans-Ägarne i deßa Län, at wälja och utse tre, fyra eller flere Gode Män, som åtaga sig, at i Byalaget sig inställa och wid Enskifts-öfwerläggningarne med sina råd och uplysningar Delägarne tilhanda gå. Walen härtil anställas af utsedde Sockne-Fullmäktige, Härade-wis, eller för så stora Districter, Deputerade för godt finna, inför Wår Befallningshafwande, på af honom förut pålyst dag; och som deße Gode Mäns åtgärd derpå ankommer, at, jemte Jordgraderingarne, råda och föreslå, huru, til delägarnes största förmon samt bibehållande af rättwisa och billighet dem imellan, Enskifts-utbrytningarne böra inrättas; at derwid söka befrämja wänliga föreningar; och at wid de tilfällen, då sådane icke kunna winnas, öfwer det twistiga meddela skriftelige utlåtanden; så lära Sockne-Fullmäktige sträcka sina wal endast til sådane Män ibland Possessionater, Jordbrukande Ståndspersoner och Almogen, som jemte känd owäldighet och nit samt kunskap och erfarenhet i Landthushållningen, äfwen med redighet kunna författa sina Betänkanden. Kunna ej alle för Districtet walde Gode Män åga tilfälle wid Enskifts-öfwerläggningarne sig inställa, må twenne göra tilfyllest at afsluta hwad på deras åtgärd ankommer.

3. §.

Skulle i något Byalag ägorne wara så belägne och af den naturliga olikhet, at det med Enskifte åsyftade gagneliga ändamål icke kan winnas, utan Enskiftet leda

til en del andra Hemmans kånbara skada, hwilket på et eller annat ställe, sårdeles i Skogsbygden, skulle kunna inträffa; då må Gode Mån och Landtmätaren sådant hos Wår Befallningshafwande anmäla och upgifwa de hinder, som möta; hwarefter Wår Befallningshafwande, sedan Enskifts-sökanden blifwit hörd, så förordnar, som beskaffenheten fordrar. Beswär öfwer Wår Befallningshafwandes Utslag i sådane frågor må hos Oß särskildt i underdånighet anföras, på sätt i 19. §. föreskrifwes; och innehålles imedlertid med werkställigheten af Enskiftet, i fall detta delningssätt är bewiljadt.

Aſslår Wår Befallningshafwande Enskifte, hemställe han sit Utslag, som dock til Parterne bör utfärdas, Wårt Egit Höga beprófwande, på det Wi sielfwe kunne tilse, at detta wigtiga delningssätt icke utan giltiga skäl inställes; och wele Wi til den ändan i saken inhemta Wårt General Landtmäteri-Contoirs underdåniga utlåtande.

4. §.

Som Enskifts-utbrytningarnes säkerhet och förmonliga indeluing hufwudsakligen beror af Chartors och uträkningars noggranhet, samt at alla de omständigheter, som efter Byalagets locala beskaffenhet kunna leda til redighet, beqwämlighet och rättwisa grannarne imellan, må blifwa Gode Mån och Jordägarne föredragne; och Landtmätaren för alt sådant är answarig; så fordras et noga och granlaga wal af de Landtmätare, som härmed skola undfå befattning. Det skal derföre på Wår Befallningshafwandes och Öfwer-Directeurens för Wårt

Ge-

General Landtmäteri-Contoir gemensamma omsorg ankomma, ej allenast, at ibland de Landtmätare som redan äro i Länet eller kunna ditflyttas, wälja och utse dem, som äga både nit och skicklighet at utföra dessa angelägna och granlaga förrättningar, utan ock at om någon sedermera skulle befinnas mindre säker och pålitlig, honom ifrån widare Enskifts-befattning skilja; och må derföre ingen Enskifts-Landtmätare widare, än til Ägo-affattningen, betjena sig af Examinerad medhjelpares biträde, och det ej heller annorlunda, än at för noggranheten sjelf wara answarig.

5. §.

Om den termin, som Landtmätaren til Enskiftsförrättningen utsätter, bör han genast underrätta så wäl Wår Befallningshafwande, som Gode Män, så at de senare för det District, hwaruti de blifwit walde, må ständigt äga uplysning, huru Enskifts-förrättningarne skötas, och i fall någon efterlåtenhet förspörjes, eller at Landtmätaren obehöriga upskof tillåter, då kunna hos Wår Befallningshafwande derom göra anmälan. Wår Befallningshafwande åligge, at genast rättelse skaffa, såsom ock, at å Enskiftes-Landtmätarne noga och waksam tilsyn hålla, så at de icke genom för dryga arfwodes-räkningar, eller å annat sätt, Jordägarne förfördela, utan med rättskaffens tjenstemanna nit, omtanke och rättrådighet utföra de dem anförtrodde Enskifts-förrättningar.

Upskjuter Landtmätaren börjad Enskifts-förrättning, innan den til fullo blifwit afslutad, må han wid answar ej något arfwode af Jordägarne upbära, förr än han up-

upskofwets laglighet hos Wår Befallningshafwande anmält och bewist, samt des tilstånd til arfwodets utbekommande erhållit.

6. §.

Så snart Landtmätaren undfått förordnande til Enskifts-delning, och han sina förra förrättningar behörigen afslutat, åligger honom densamma på stället ofördröjligen företaga.

Finnes öfwer samfälligheten säker Charta förut upprättad, bör den til grund för Enskiftet nyttjas. Är åter ingen Charta at tillgå, eller den förr upprättade af Landtmätaren och Gode Män, efter i Delägarnes närwaro anställd undersökning, befunnen opålitlig, bör ny mätning förrättas, hwarwid alla samfälligherens ägor til läge, innehåll, beskaffenhet, art och jordmoner skola med den noggranhet uptagas och å Charta läggas, som allmänna Landtmäteri-Förordningen föreskrifwer, hwilken så härutinnan, som wid terminers utsättande och kungörelsers utfärdande, tjenar Landtmätaren til efterrättelse.

Til förekommande deraf, at Landtmätarnes concept-Chartor, til hwilkas upprättande så mycken kostnad blifwit anwänd, ej må genom hopwikning nötas eller förstöras, är under den 10 October 1806 i Nåder förordnadt, at sådane Chartor ej få wikas, utan böra i Chartoner rullade inläggas och förwaras, och på sådant sätt til sina behöriga ställen afsändas och derifrån återställas, hwilket Wi härmed, til wederbörandes underdåniga iakttagande wele ytterligare hafwa i Nåder föreskrifwit.

7. §.

7. §.

Råernes undersökning, afmätning och upgående emot angränsande Hemmans ägor, bör wara bland Landtmätarens första företag, så at reda och säkerhet derom må winnas. Skulle stridighet derwid yppas, som genom Landtmätarens och Gode Mäns bemedlande ej kan i godo biläggas, skal twisten, sedan de å ömse sidor anförde skäl blifwit i Landtmätarens för Parterne justerade Protocoll noga och redigt uptagne, til wederbörande Domstols handläggning öfwerlemnas.

Landtmätaren fortsätte icke destomindre ägo-mätningen inom samfälligheten, och må han icke i annat fall Enskiftet upskjuta, än då Rågångs-twisten imedlertid ej hunnit afslutas. Angår twisten blott sådan skogs- eller ofrugtbar mark, som särskildt får delas, bör den icke hindra, at samfällighetens odlingsbara jord i Enskifte lägges.

Förekomma Rågångar, som, fastän å ömse sidor godkände, likwäl gå i flere krökningar, bör Landtmätaren til Delägarnes och nästgränsande Grannars öfwerläggning och afslutande hemställa, om de genom jemngode utbyten kunna rätas, til besparing i hägnadskostnaden och til mera reda i framtiden om deras lopp och sträckning.

8. §.

Sedan, på sätt 7. §. innehåller, Rågångs-twister blifwit yppade, utredde och i Landtmätarens Protocoll intagne, bör Landtmätaren utdrag derom genast utskrif-

wa och sist inom 14 dagars förlopp, jemte Copia af Chartan öfwer twiste-parken, Enskifts-sökanden tilställa, på det han må kunna wederbörande Parter til Laga Domstol instämma; åligge ock Landtmätaren, at särskildt yttrande öfwer twistens beskaffenhet til Domstolen insända.

Deßa twister böra af Domstolarne med all Laga skyndsamhet til afgörande befordras, så at Enskifts-förrättningarne ej måge obehörigen hindras och uppehållas.

9. §.

När säker och fullständig Charta blifwit författad, eller elsest är at tilgå, och samfälligheteus alla ägor blifwit med behörig noggranhet uträknade och i ägo-beskrifningen införde, åligger Landtmätaren, at, utan upskof i förrättningen, Gode Män til Byalaget sammankalla, at Enskifts-beredningen och de dertil hörande grunder dem föredraga. Derwid bör först afgöras och urskiljas, hwilka ägor i samfälligheten af Åker, Äng, Ut- och Fälads-marker, som befinnas af den odlingsbara beskaffenhet, at de, såsom til Åker eller Äng, eller så kalladt circulations-bruk tjenlige, skola uti Enskifts-utbrytningen inbegripas, samt hwilka deremot äro uti det ofrugtbara tilstånd, at de, oaktadt wederlag, icke emot in-ägor kunna beräknas, såsom bergig och mycken stenbunden utmark, ströf och mager sandmo, moßar, kärr, sidlända madängar, för hwilka affall fela, med flere sådane ofrugtbara ställen, hwilka likwäl icke böra tiltagas större, än nödwändigheten fordrar, och så utmärkas, at om deras gränsor i framtiden ingen stridighet må upkomma.

Der-

Dernäst företages ägo-taxeringen, som förrättas af Gode Män och Landtmätaren, innan ännu någon öfwerläggning, mindre aftal skedt om Enskifts-lotternes indelning, och således owiſst är, hwru de kunna utfalla. Derwid böra Delägarne wara närwarande, med rättighet, at i öfwerläggningarne deltaga, och uppå den kännedom, de under ägornes bruk sig förwärfwat, uplysningar meddela, hwilka, i fall det begäres, skola i Landtmätarens Protocoll intagas.

Denna Taxering förrättas sålunda, at om samfälligheten bästa och bördigaste jord, den må bestå af upbrukad Åker eller Äng eller odlingsbar Ut- och Fäladsmark, efter den naturliga, men icke genom häfd och gödning tilkomne bördighet, anses gifwa i åring Sex Tunnor Säd eller Sex Laß Hö, efter et geometriskt Tunnland; så taxeras de mindre bördiga Jordmonerne til fem och en half, fem, fyra och en half, fyra, tre och en half, tre tunnor Säd eller laß Hö af tunnlandet, eller hwilka proportioner Gode Män och Landtmätaren, i anledning af egen besigtning och Delägarnes meddelta uplysningar, pröfwa med rätta beskaffenheten instämma, så at et rätt förhållande deßa ägor imellan winnas må.

Likaledes upskattas de afskilda mindre frugtbara Lägenheter efter deras inbördes förhållande och den bättre eller sämre beskaffenhet de emot hwarandra kunna äga.

Har taxering förut ägorna öfwergått, och finna Gode Män och Landtmätaren denſamma med rätta förhållandet instämma, och Delägarne dermed åtnöjas, må den til rättelse tjena. Men om den åter icke finnes lämpe-

pelig, så at rättwis Enskifts delning derefter ej kan werkställas, bör på ofwanberörde sätt ny ordentlig Taxering ske.

Landtmätaren skal wid answar åligga, at författa en redig och omständlig Taxerings-längd, och deruti genom Siffror eller Litter utföra och uptaga hwar och en Delägares ägo-stycke, så wäl til sit Geometriska, som efter den åsatte Taxeringen reducerade innehåll, så at deraf tydligen må kunna skönjas och bewisas, hwad hwar och en Åbo, för hwart och et af deß innehafwande Hemman, eller Hemmansdelar, både til rymd och godhet förut innehaft.

Denna Taxerings-längd bör för Gode Män och Delägarne upläsas, så at hwar och en må kunna anmärka, om något af hans ägor blifwit uteslutet, hwarefter denna Längd genom Landtmätarens försorg genast renskrifwes, å nyo upläses, samt med så wäl Landtmätarens och Gode Måns, som Delägarnes underskrifter förses, at til ofelbar efterrättelse tjena.

Uteblifwer någon Delägare utan Laga förfall ifrån Ägo-Taxeringen, sedan han dertil bewislig kallelse erhållit, eller wid Taxerings-Längdens och det deröfwer hållne Protocolls upläsande ingen erinran gör, eller wägrar han sin underskrift, utan at misnöje deremot då anmäla, hafwe all talan emot Taxeringen förwerkat.

10. §.

Derefter föreställer Landtmätaren til Gode Måns och Delägarnes öfwerläggning och afslutande alla öfriga grun-

grunder, som utbrytningen och Enskiftet tilhöra, såsom hvarest nödige wägar til utfart åt Stad, Kyrka och Qwarn, til Wattenställen, Skogsfärder, Torfskyrd och Grödans inkörsel böra inrättas, huru hufwudditen skola anläggas, så at de inom samfälligheten belägna kärr och wattensiuka ställen kunna förbättras, med hwad mera, som på hwarje ställe kan förekomma. Widare, huru Enskifts lotterne skola läggas och utbrytas, i hwilket afseende Landtmätaren med Gode Mäns samråd och uppå de uplysningar, Delägarne meddela, åligga skal, at författa en provisionel plan och indelning til Enskifte för alla Hemman i Byalaget, så at i enlighet dermed Enskiftslotterne ej mindre för de Hemmans-ägare, hwilka hos Wår Befallningshafwande, än för dem, som på Landtmätarens och Gode Mäns föreställning, under förrättningen sig dertil begifwit, må kunna få läggas och utbrytas, at de icke blifwa til hinder för de öfrige Byamännen, at äfwen erhålla Enskiften, enär de framdeles om nyttan deraf winna öfwertygelse.

Wid denna utbrytning bör äfwen iakttagas: at på Enskifts-lotterne tjenlige Tomtplatser må wara at tilgå: at deße lotter icke gifwas oformliga figurer, utan, så mycket locala belägenheten medgifwer, blifwa reguliera: och at längden, så mycket möjligt är, icke mer än dubbelt må öfwerskrida bredden; samt at i almänhet indelningen så göres, at hwar och en kan winna de begwämligheter, et förmonligt Landtbruk fordrar och med by-samfälligheten beskaffenhet instämmer.

Beträffande åter de afskilde sämre ägorne; så må de wäl särskildt fördelas, dock at hwart Hemmans andel

deraf, om möjligt är, förenas med des erhållne Enskiftslott, eller lägges så nära der intil, som omständigheterne medgifwa. Oaktadt så wäl deßa särskildta fördelningar, som ock at afsides belägna Ängar och Marker, hwilka uti Enskifts-lotterne omöjligen kunna innefattas, särskildt delas, må Hemmanen för Enskiftade anses och de förunde förmoner åtniuta, enär de Åkerjorden och sina andra Ängar samt belöpande odlings-lägenheter i et sammanhang erhålla.

Delningsgrunden, som wid Enskifts-utbrytningarne skal tjena til efterrättelse eller måttstock, ware den, som wid förut fastställdt Storskifte warit följd, eller om Storskifte Byalaget ej öfwergått, den, som med Lag och Författningar är instämmande.

Då ägorne til flere särskildte Hemman eller besutne Hemmansdelar, som en Delägare i Byalaget kunna tilhöra, blifwa uti en sammanhängande Enskifts-lott utbrutne, bör Landtmätaren noga urskilja och i ägo-beskrifningen särskildt utföra, hwad ägor, både efter mätnings- och upskattnings-innehållet, hwartdera Hemmanet eller Hemmansdelen innehaft, jemte deras natur och egenskap, så at sammansättningen altid må wara noga känd och til framtida uplysning ligga i Handlingarne förwarad.

Hemmansdelar, klufne af et och samma Hemman, böra wid Enskiftet läggas så nära intil hwarandra, omständigheterne kunna medgifwa.

II. §.

Skulle, wid almän Enskifts-delning, som hela Byalaget begärt och således hela Byalaget öfwergår, densam-

samma ej annorledes kunna werkställas, än at en eller flere af Byamännen måste utflytta, och fråga derwid, Hemmanen imellan, om utflyttnings-skyldigheten upstår, ware då de Byamän mest berättigade, at i Byn qwarblifwa, hwilkas Hemman äro bäst bebyggde, och som å sina Tomtplatser hafwa betydligare trädgårdar eller andre nyttige anläggningar. Äga åter flere grannar, än som, i anseende til utrymme och omkringliggande ägor kunna, med bibehållande af Enskifts-grunderne, i Byn få qwarblifwa, lika goda hus och lägenheter, warde då utflyttningsskyldigheten dem imellan genom lottning bestämd; i anseende hwartil Landtmätaren åligger, at noga och redigt uptaga beskaffenheten af hwarje Byamans byggnader både til man- och uthus, samt af anlagde trädgårdar eller andre nyttige inrättningar, så at de, för utflyttning, eller lottning om utflyttnings-skyldighet, följde grunder må deraf sig tydligen wisa.

De grannar, som då måste lemna sådane hus samt trädgårds och andra anläggningar, hwilka ej genast kunna flyttas, böra, efter Landtmätarens och Gode Mäns pröfning, i wisa utsatta år derwid bibehållas, emot skälig ersättning til den, på hwars lott de fallit, alt efter hwad han genom uppehåll wid tilträdet af grundplatsen, som likwäl måste endast i des naturliga tilstånd betraktas, kan anses förlora.

Tomte-mål, som efter utflyttande åboer blifwa lediga, böra i delningen intagas och utskiftas til den beräkning, deras art och beskaffenhet medgifwer; och må en utflyttad åbo icke tillåtas, at i Byn behålla hwarken Tomtplats eller andre Täppor, utan bör han wederlag derföre inom des Enskifts-lott emottaga.

Emel-

Emellan de i Byn qwarblifwande Grannar bör rigtig Tomt-reglering werkställas, så at ordning och redighet dem imellan må winnas och deras byggnader ej komma hwarandra så nära, at, wid timande eldswåda, et allmänt ödeläggande är at befara. Skulle wid denna reglering några byggnader på andres Tomte-mål finnas, böra Gode Män och Landtmätaren föreslå, samt til Wår Befallningshafwandes förordnande öfwerlemna, inom hwad tid flyttning til eget Tomte-mål bör för sig gå.

Nu har icke hela Byalaget utan en eller flere af Grannarne Enskifte begärt, och kan det ej utan utflyttning werkställas; då skola den eller de, som Enskifte sökt, wara til utflyttning förbundne, så framt icke annorlunda friwilligt åsämjes; och derest Enskiftet medgifwer, at någon eller några af deße sökande kunna wid deras förra Tomtplatser bibehållas, men fråga dem imellan om utflyttnings-skyldigheten skulle upstå; bör i sådan händelse gälla hwad här ofwanföre blifwit stadgadt.

12. §.

Som wid deße utbrytningar ej kan undwikas, at en del Grannar måste taga deras ägo-lotter i Ut- och Fälads-mark, som dels ännu oupbrukad, dels utmagrad och illa häfdad, de första åren ej lemnar särdeles afkastning, och deremot afstå deras förra andelar af den bättre och wäl häfdade jorden; så fordra rättwisa och billighet, at de Byamän, som häraf komma i beſittning och tillökning i god jord erhålla, böra biträda de förre med deremot proportioneradt Spannmåls-understöd i wiſſa år,

år, intil des de hunnit sätta den nya jorden i tilbörlig hä'd, samt äfwen med Foder, Gödsel och nödigt Arbetsbiträde, alt efter som lot.la omständigheterne kunna fordra och Gode Män skäligt pröfwa. Landtmätaren skal derföre uträkna och upgifwa, huru mycket hwar och en Delägare erhållit af de utflyttades afstådde upodlade bättre ägor, jemte det han af sina egna kan hafwa förlorat, och hwad således rätteligen utgör tilökningen, som utsättes, så til innehållet, som den derå efter 9. §. fastställde Taxering, på det Gode Män i anledning deraf må kunna pröfwa och bestämma beloppet af detta understöd och för huru lång tid det bör utgöras, hwaröfwer de, i händelse wänlig öfwerenskommelse ej träffas, deras utlåtande til Wår Befallningshafwandes pröfning öfwerlemna. På lika sätt bör jemwäl den ersättning bestämmas, hwartil en Granne kan finnas berättigad, som förlorar någon å sin förra ägo-lott nedlagd särdeles odling och förbättring.

13. §.

Stängsel-skyldigheten så för qwarblifwande, som utflyttande Grannar, bestämmes efter de uti den gällande Stängsel-Förordningen utstakade grunder; hwarwid iakttages, at den Enskifts-indelning som en By inom sit område beslutet, icke werkar på nästgränsande Byars Stängsel-skyldighet, hwilken förblifwer sådan den förut war; åliggande Gode Män och Landtmätaren, at så deröfwer, som inom hwad tid Stängseln bör wara fullbordad, sig utlåta, och om Delägarne dermed ej åtnöjas, pröfningen til Wår Befalningshafwande öfwerlemna, så

at omkring de utbrutne Enskifts-lotterne Laga hägnad med möjligaste skyndsamhet må kunna erhållas.

Derwid bör jemwäl utredas, til hwad ersättning en Enskifts-tagande bör wara berättigad, som nödgas lemna förut innehafwande hägnader, äfwensom å de ställen, hwarest både skog och sten til hägnaders upförande saknas, Gode Män böra öfwerwäga, om icke jordwallar med nytta kunna anläggas, och i sådant fall tilse, at Enskifts-råerne utstakas så breda, at sådan wall med diken å ömse sidor må kunna upföras.

14. §.

Uti de Byalag, der skogen blifwit Storskiftad, må Skogsskiftet ej rubbas, så framt icke Byalaget sig dertil enhälligt begifwer, hwilket dock ej får lägga något hinder i wägen för de öfriga Ägornas Enskiftande. Förenar sig Byalaget derom, at Skogen må i Enskifte läggas, tjene då derwid til efterrättelse den delningsgrund, som wid förut fastställdt Storskifte blifwit följd; skolande Landtmätaren med Gode Män tilse, at den, som sina Skogsskiften framför öfrige Grannar spart och wårdat, må den bättre delen deraf, så mycket möjligt är, på sin Enskifts-lott få behålla; Men för den, som något af sin sparda Skog förlorar, och i stället afbrukad mark erhåller, bör, på sätt allmänna Landtmäteri-Förordningen föreskrifwer, skälig ersättning tilläggas.

Ligger Byalagets Skog i samfällighet, äge då den witsord, som Enskifta wil, hwarwid den delningsgrund bör iakttagas, som med Lag och Författningar är instämmande. Hwart Hemmans Skogsskifte bör läggas så nära

nära intil des Enskifts-lott, som omständigheterne kunna medgifwa.

15 §.

Alla öfwerläggningar, som i föreskrifne ämnen hållas, jemte alt hwad Enskiftet rörande anföres, afhandlas och beslutas, bör Landtmätaren redigt och tydligt, hwart ämne under sina rätta dagar och uti särskildte paragrapher, i Protocollet intaga, samt för Gode Män och Delägarne upläsa och justera, och deras påskrift derå taga, för at sedermera til ofelbar grund och efterrättelse wid werkställigheten tjena. Likaledes skola Ägo-beskrifningar, Taxerings-Längder och Delnings-Instrumenter för Gode Män och Delägare upläsas och justeras, samt med deras påskrift bestyrkas, så at Delägarne om alt hwad til förrättningen hörer, må winna fullständig upplysning och säkerhet. Deße Handlingar skola också Landtmätarne bringa i behörig ordning, inbinda och paginera, samt Wår Befalningshafwande åligga, at då de til honom ingifwas, dem genomdraga och med deß sigill förse, til förekommande af ombyte och förändring.

16. §.

Til lättnad och understöd uti de kostnader, utflyttande Åboer måste widkännas med husbyggnader på deras utbrutne Enskifts-lotter, wele wi för Skåne i Nåder anslå en årlig Summa af Tiotusende R:dr. Banco och för Skaraborgs Län Sextusende R:dr. Banco, at til sådant behof anwändas, hwaruti alla Hemman, utan afseende på deras natur och egenskap, skola äga delaktighet. Wid bestämmandet af denna flyttningshjelp bör afseende göras

på de större eller mindre swårigheter, som möta den utflyttande samt beskaffenheten af de hus, han lemnar, såsom om de finnas så bristfällige, at ombyggnad honom ändå förestått, eller äro så goda och af den belägenhet, at hans Grannar wilia dem til större eller mindre del inlösa, eller om deßa hus kunna flyttas och til den nya byggnaden anwändas; samt widare, om Ägaren til det utflyttade Hemmanet har tilgång på egna byggnadsämnen och arbetsbiträden från andra des Hemman, så at byggnaden kan af honom med mindre kostnad och mera lätthet utföras, än af en annan, som sådant saknar; samt slutligen hwad allmänna utgifter och skyldigheter det ena eller andra Hemmanet kan wara underkastadt, m. m. Wi förordne derföre, at underståndets belopp skal pröfwas och utstakas efter hwad af deßa omständigheter, i mer eller mindre mon, för hwarje Hemman kan inträffa, och beräknas från Sexton Skillingar til och med En R:dr. Banco Tunnelandet af den odlade mark, som, enligt 10. §., blifwit urskild och i Enskifte utbruten, samt ifrån Trettiotwå Skillingar til och med Två R:dr. Banco Tunnelandet af den del i Enskiftet, som består af oupodlad, men odlingsbar och emot inägor beräknad mark; hwarwid likwäl iakttages, at inga andra Hemman häraf göras delaktige, än de, som äro underkastade flyttning utur Byn och dermed åtföljande Nybyggnader. Denna flyttningshjelp må Wår Befallningshafwande öka med hälften, högst dubbelt, för de Hemmans-Åboer, som upföra sina hus af brändt eller obrändt tegel, sandsten eller gråsten; och böra häröfwer Gode Män och Landtmätaren författa deras utlåtande och tillstyrkande, som sedan til Wår Befallningshafwande

öfwer-

öfwerlemnas, hwilken så i anledning deraf, som den kännedom och de nplysningar, han särskildt kan äga, har at bestämma understödet, och om utbetalningen så föranstalta, at det dermed åsyftade ändamål med säkerhet winnes.

Skulle de anslagne medlen ej wara tilräcklige at betala alla inom året stadgade utflyttningar, böra penningarne utdelas i den ordning, förrättningarne blifwit afslutade, och de öfrige Hemmans-ägarne af det nästföljande årets medel på samma sätt förnöjas.

För öfrigt skola Wåre Befallningshafwande, inom nästpåföljande Mars månads slut, til Wårt och Rikets Kamar Collegium insända omständlig berättelse om alt hwad uti Enskifts-werket blifwit tilgjordt, huru många Hemman blifwit Enskiftade och hwad jordrymd af hwarje slag hwartdera erhållit, hwarjemte en utförlig redogörelse bör bifogas öfwer de flyttningsmedel, som under årets lopp blifwit upburne samt til hwar och en Åbo anordnade och utbetalte, derom Collegium sedermera til Oss inkommer med underdånig berättelse, så at Wi om det angelägna Enskifts-werkets drift och fortgång må blifwa underrättade.

Desutom må ock den, som utflyttar och til Nybyggnad samt hägnaders uprättande är förbunden, men egne Skogs-tilgångar icke äger, efter Gode Mäns förslag samt Wår Befallningshafwandes närmare pröfning och fastställande, njuta skäligt understöd så af Byggnadswirke, som ämnen til Stängsel, der brist af sten är för handen och jordwallar icke kunna anläggas, genom företräde til utsyning å Krono- och Härads-Allmänningar, der sådane finnas, och i den mon, tilgången medgifwa kan.

17. §.

Ehuru Wi förwänte, at, under Gode Mäns bemedlande, de fleste frågor om Enskifts-grunderne torde genom wänliga föreningar kunna bilägges; så anse Wi likwäl nödigt at, i fall sådant ej på alla ställen skulle inträffa, i Nåder stadga, huru med upkommande stridigheter, så angående grunderne, som Landtmätarens förrättade utbrytningar, bör förhållas. Och emedan den af Oß nu ytterligare i Nåder fastställde anstalt, at, med bibehållande af Hemmanens Lagligen tilkommande ägorymder, gifwa dem en sådan indelning, at hwar Åbo, oberoende af sina Grannar, kan derå nedlägga all möjlig odling och förbättring, är helt och hållet oeconomisk och til des lyckliga utförande fordras grundlig insigt i Åkerbruket och Landtskötseln; ty anse Wi de härwid förekommande stridigheter icke kunna underkastas den omgång och widlyftighet, som wid Domstolens pröfning är oundwiklig, utan förordne härmed i Nåder, såsom i förra Enskifts-stadgan påbudet warit, at alla Enskiftsmål skola af Wåre Befallningshafwande uptagas och afgöras. Det skal derföre åligga den Delägare, som finner sig miß-nöjd med Ägo-taxering, Enskifts-indelning, husflyttning, odlings-ersättning, eller någon annan af de föreslagne Enskiftsgrunderne, at antingen sit klander, jemte de skäl, hwarmed det skal styrkas, til Landtmätarens Protocoll skriftligen eller muntligen upgifwa; eller ock, at, efter tilkännagifwet miß-nöje, som i Landtmätarens Protocoll intagas bör, inom fiorton dagar efter det med Delägarne sist hållne sammanträde, sina beswär til Wår Befallningshafwande ingifwa; om hwilken rättighet til klanders anförande Landtmätaren bör Delägarne underrätta

rätta och sådant i Protocollet införa. I förra fallet skal Landtmätaren wara skyldig, at, sedan de öfrige Delägarne blifwit öfwer klandret hörde och deras förklaring i Protocollet intagen, skyndsammeligen och sist inom fiorton dagar efter det med Delägarne och Gode Män til stridigheternes utredande förrättade sammanträde, til Wår Befallningshafwande insända Samfällighets-Chartorne tillika med Protocoller och alla öfriga Handlingar, samt Landtmätarens och Gode Måns utlåtanden öfwer hwar och en stridig omständighet. I senare händelsen åter, eller då Beswären til Wår Befallningshafwande directe ingifwas, tilhör Wår Befallningshafwande, at deröfwer intordra icke allenast de öfrige Delägarnes förklaring, inom dem wid lämpeligt wite förelagd tid af åtta högst fiorton dagar, utan ock Landtmätarens, samt, om så nödigt pröfwas, Gode Måns utlåtanden, äfwen inom wiß föreskrifwen tid; hörande Landtmätaren wid sit yttrande bifoga Samfällighets-Chartorne, Protocollerne och alla öfriga Handlingar; och sedan Wår Befallningshafwande så wäl deraf, som, i fall han nödigt finner, genom egen eller någon af honom befullmäktigad persons locala besigtning, om stridigheterne nödige upplysningar inhemtat, Laga Utslag deröfwer skyndsammeligen meddelar, hwilket genom Krono-Betjeningens förorg skal genast eller åtminstone så tidigt Byalaget tillställas och för hemmawarande Delägare af en Krono-Betjent offentligen upläsas, at bewis derom, inom fiorton dagar från Utslagets datum, kan af Krono-Betjenten til Wår Befallningshafwande wara ingifwet; ankommande på wederbörande Hemmans-ägare, at widtaga den anstalt, at de om det til Byalaget aflemnade och upläs-

ste

ste Utslaget erhålla underrättelse, hwarefter den, som med samma Utslag finner sig mißnöjd, äger, på det sätt och inom den tid, 19. §. föreskrifwer, hos Oß underdåniga Beswär anföra.

18. §.

Sedan på förberörde sätt Enskifts-grunderne, genom Laga kraft wunnet, eller, i händelse af underdåniga Beswär, Wårt Nådiga Utslag, eller ock igenom enhälliga öfwerenskommelser, blifwit stadgade och Landtmätaren derefter Enskifts-utbrytningen werkstäldt samt delnings-linierne å marken utmärkt, men någon Delägare förmenar sig uti sielfwa werkställigheten wara förfördelad, och at Landtmätaren på et eller annat sätt afwikit ifrån de således fastställde eller öfwerenskomne grunder, äger han beswär deröfwer, wid förlust af widare talan, inom tretio dagar, sedan delnings-linierne på marken utmärktes, hos Wår Befallningshafwande anföra, som då åligger, at, efter wederpartens skyndsamma hörande, och sedan Landtmätaren sit yttrande afgifwit, Laga Utslag ofördröjligen meddela, och på sätt föreståend 17. §. föreskrifwer, Delägarne låta tillställa.

Åtnöjas deremot Delägarne med Landtmätarens förrättning, så at några Beswär inom föreskrifwen tid ej inkomma, bör Wår Befallningshafwande den skedde Enskifts-utbrytningen lagligen fastställa och sådant å Chartan, som, jemte Ägo-beskrifningen af Landtmätaren insändas bör, antekna; Wår Befallningshafwande obetagit, at en sådan fastställelse wägra, i fall finnas skulle, at delningen saknar de för et Enskifte enligt 10. §. erforderlige hufwud-egenskaper. Landtmätaren bör, innan han

han från förrättnings-stället afreser, meddela Byalaget skriftlig underrättelse om dagen, då Enskiftet fullbordades, och åfwen om dagen, då Beswärs-tiden til ända löper, samt deröfwer Gode Mäns eller twenne andre trowärdige personers bewis taga, och derom til Wår Befallningshafwande berättelse, jemte afskrift af bewiset, genast insända.

19. §.

Finner någon Delägare sig mißnöjd med Wår Befallningshafwandes Utslag i Enskiftsmål, äger han hos Oß anföra underdåniga Beswär, hwilka, jemte bifogad borgen för kostnad och skada, böra, wid talans förlust, inom fyratiofem dagar, efter det Utslaget föll, hos Wår Befallningshafwande, men icke annorstädes, ingifwas. Så snart deße Beswär i Laga tid til Lands-Cantzliet inkommit, hwaröfwer säker anteckning hållas bör, åligger Wår Befallningshafwande, at, på sätt i 17. §. föreskrifwes, deröfwer, wid Sexton R:dr. Tretiotwå Skill. wite, infordra wederparternes underdåniga förklaring, inom tretio dagar efter inhändigandet, såsom ock Landtmätarens underdåniga utlåtande inom wiß honom föreskrifwen tid; och sedan de dermed inkommit, Handlingarne, jemte eget utlåtande, til Wår Justitia Revision skyndsammeligen i underdånighet insända. Wåre Befallningshafwande böra åfwen til Wår Justitiä Cantzler afgifwa berättelse om deras åtgärd wid de hos dem anhängige Enskiftsmål, på sätt särskildt redan föreskrifwet är.

20. §.

Ehuru Wi med så mycket större anledning böre i Nåder förwänta, at frågor om Enskifts-lotternes til-

träde genom Gode Måns och Landtmätarens bemedlande i godo bilåggas, som de fleste Ut- och Fälads-marker ligga så ledige, at den Granne, som deraf erhåller sin ägolott, kan, utan de andre Byamännens förfång, genast med stängsel och odling göra början; wele Wi likwäl, til rättesnöre wid sådane stridigheters afgörande, i Nåder förklara, at om förrättadt Enskifte, i händelse af twist, genom Wårt Eget Nådiga Utslag fastställes eller eljest winner Laga kraft före den 14 Mars, bör tilträdet af de Enskiftade Ägor ske samma wår, hwar och en likwäl förbehållet, at sin utsådde gröda sielf berga, så framt ej annorledes åsämjes; men hwaremot, om stadfästelsen eller Laga kraften åkommer efter den 14 Mars, tilträdet då må anstå til den 14 Mars det påföljande året.

För öfrigt förhålles med husflyttningar efter hwad i 11. §. är föreskrifwet, samt Wåre Befallningshafwande och Gode Män blifwit updraget.

21. §.

Om uti något Byalag, hwarest et eller flere Hemman, efter den i 10. §. författade plan, Enskifts-utbrytning redan erhållit, andre Grannar sedermera söka sådan utbrytning, ankommer på deras öfwerenskommelse, at antingen följa den provisionelle planen, eller, med Gode Måns och Landtmätarens samråd, en annan sig imellan författa; dock at de Grannar, som Enskifts-utbrytning redan undfått, deruti icke inblandas, utan fullkomligen få till godo njuta deras från Byalaget förut erhållne utbrytning.

För

För Hemman, som blifwit i Enskifte delte, må, i händelse af i Laga ordning bewiliad klyfning, ägorne icke i flere skiften utbrytas, utan Enskiftsgrunderne derwid ofelbart följas.

22. §.

Den kostnad, som fordras, så för Landtmätaren, som til handtlangning, bör, på sätt allmänna Storskifts-Förordningen föreskrifwer, utgöras af alla Grannarne i Byalaget, som icke förut fått Enskifte.

23. §.

En Hemmans ägare, som Enskifts-utbrytning erhållet, skall wara tillåtet, at af des enskildta oupodlade jordrymd afsåta til och med tiondedelen til fremmande personer at bebygga, upodla och med full ägande rätt ewerldeligen besitta; dock at ingen lägenhet må göras mindre, än Fyra Tunneland, samt at derå lägges en årlig afgäld i Spanemål, som, i jemförelse til Hemmanets hela ägorymd och hwarie afsöndrad lägenhets innehåll och godhet sig belöper, så at Stamhemmanet härigenom icke sättes utur stånd, at räntan och andra derå liggande skyldigheter fullgöra, hwilket på Wår Befallningshafwandes pröfning och stadfästelse ankommer, och i Kronans Jordeböcker, til ständig efterrättelse, anteckнas skall.

Så länge sielfwa Hemmansägaren ränta och skyldigheter rigtigt utgör, må han den betingade årliga afgälden sielf upbära; men brister han deruti, äge Kronans Upbördsmän, at den ifrån Lägenheten utgående afgäld med

qwarstad belägga, och til den bristande räntans och skyldigheternes godtgörande, framför andre fordringsägare, upbära.

Å ägor, som tilhöra Kronohemman och Boställen, åro sådane inrättningar icke tillåtne, utan at Wi, på wederbörandes underdåniga anmälan, dertil lemne Nådigt tilstånd.

Skulle Ägare til enskiftade Hemman, som mer än wanlig ägorymd tilfallit, anse större afsöndring, än en Tiondedel, nyttig, må han sådant hos Wår Befallningshafwande anmäla, som det til Wårt och Rikets Kamar-Collegium hemställer, hwilket äger så förordna, at å ena sidan säkerheten för Hemmansräntans och alla öfrige skyldigheters ewerldliga utgörande må blifwa förwarad, och å andra sidan Jordens upodling och förmonliga häfd befordras. Det alle, som wederbör, hafwe sig hörsammeligen at efterrätta. Til yttermera wisso hafwe Wi detta med Egen Hand underskrifwit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Örebro Slott d. 24 Julii 1812.

CARL.

(L. S.)

J. A. Börtzell.

books2ebooks.eu

www.books2ebooks.eu

books2ebooks.eu

Kungliga Biblioteket

National Library of Sweden